

IRENA ROLSKA

PROFESOR JULIUSZ ANTONI CHROŚCICKI (1942-2024)

Fot. Katarzyna Chrościcka

Dnia 16 stycznia 2024 r. zmarł w Warszawie Profesor Juliusz Antoni Chrościcki (ur. 13 sierpnia 1942 w Warszawie). Był wybitnym polskim historykiem sztuki, specjalizującym się w europejskiej sztuce nowożytnej, ze szczególnym uwzględnieniem baroku, historii kultury oraz ikonografii

Dr hab. IRENA ROLSKA, prof. KUL –Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Instytut Nauk o Sztuce, Katedra Historii Sztuki Średniowiecznej i Nowożytnej; adres do korespondencji: Al. Racławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: irena.rolska@kul.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7360-9536>.

Artykuły w czasopiśmie dostępne są na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-ND 4.0)

władzy. Był synem wybitnego polskiego pediatry kardiologa profesora Antoniego Chrościckiego i lekarki Emilii Paderewskiej-Chrościckiej.

W 1964 r. Juliusz A. Chrościcki ukończył na Uniwersytecie Warszawskim studia z zakresu historii sztuki przedstawiając pracę magisterską pt. „Madonna z Dębego”. W 1971 r. obronił doktorat na podstawie rozprawy „Castrum Doloris. Z symboliki polskich pogrzebów od XVI do początku XIX wieku”. W 1974 r. na podstawie swojej rozprawy doktorskiej opublikował książkę pt. *Pompa funebris. Z dziejów kultury staropolskiej*. Są to pierwsze obszerne badania omawiające staropolskie uroczystości pogrzebowe i sztukę funeralną. Do dnia dzisiejszego jest to podstawowa literatura dotycząca kultury duchowej i artystycznej ceremonii żałobnych. Problematykę sztuki funeralnej Profesor kontynuował w kolejnych latach, m.in. kierując międzynarodowym projektem badawczym *Mémoire monarchique et construction de l'Europe. Les stratégies funéraires des dynasties princières du XVIe au XVIIIe siècle*, prowadzonym przez Centre de recherche du château de Versailles¹.

W 1981 r. Juliusz A. Chrościcki uzyskał habilitację na podstawie osiągnięć pracy naukowej i publikacji *Sztuka i polityka. Funkcje propagandowe sztuki w epoce Wazów 1587-1668*². Okres panowania dynastii Wazów, a szczególnie związana z nią ikonografia władzy była jednym z ważnych tematów badawczych Profesora.

Wśród prac naukowych Juliusza A. Chrościckiego znalazło się także malarstwo europejskie doby renesansu i baroku. Był autorem studiów na temat twórczości malarskiej Rafaela Santi, Petera Paula Rubensa i Jana Vermeera van Delft. W 1991 r. Juliusz Chrościcki otrzymał tytuł profesora nauk humanistycznych.

Przez całe swoje naukowe życie, tj. w latach 1964-2012, Profesor był związany z Instytutem Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie pełnił funkcje prodziekana (1985–1990) oraz dziekana Wydziału Historycznego (1990–1992). Od 2012 r. pracował w Instytucie Historii Sztuki i Kultury Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, pełniąc tam również obowiązki dyrektora instytutu.

¹ Współredagował z Markiem Hengereri i Gérardem Sabatier książki: *Les funérailles princières en Europe, XVIe–XVIIIe siècle: le grand théâtre de la mort*, vol. 1 (Paris: Éditions de la Maison des sciences de l'homme, 2012); *Les funérailles princières en Europe, XVIe–XVIIIe siècle: apothéoses monumentales*, vol. 2 (Paris: Éditions de la Maison des sciences de l'homme, 2013); *Les funérailles princières en Europe, XVIe–XVIIIe siècle: le deuil, la mémoire, la politique*, vol. 3 (Paris: Éditions de la Maison des sciences de l'homme, 2015).

² *Sztuka i polityka: funkcje propagandowe sztuki w epoce Wazów 1587-1668* (Warszawa: PWN, 1983).

Profesor Chrościcki był przewodniczącym Komitetu Nauk o Sztuce Polskiej Akademii Nauk, członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Był redaktorem naczelnym półrocznika *Barok. Historia–Literatura–Sztuka*, jednego z najważniejszych, współczesnych, interdyscyplinarnych pism specjalistycznych z zakresu humanistyki. W latach 1995-1998 kierował Centre de la Civilisation Polonaise na Uniwersytecie Paris Sorbonne – Paris IV.

Dorobek naukowy śp. Profesora Juliusza A. Chrościckiego obejmuje ponad 700 publikacji naukowych wydanych w 11 językach. Profesor współpracował z wieloma muzeami w Polsce i za granicą jako kurator, autor scenariuszy wystaw oraz członek rad muzealnych m.in. Zamku Królewskiego w Warszawie, Pałacu w Wilanowie oraz Zamku w Wersalu.

We wspomnieniach pracowników dawnego Instytutu Historii Sztuki KUL zapisał się Profesor nie tylko jako wybitny uczony, ale także jako recenzent powstających w instytucie rozpraw habilitacyjnych i doktorskich. Profesor był wielokrotnym uczestnikiem ogólnopolskich sesji naukowych poświęconych sztuce nowożytnej, organizowanych od ponad dwudziestu lat przez Katedrę Historii Sztuki Średniowiecznej i Nowożytnej w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą.

Śp. Profesor Juliusz Antoni Chrościcki pozostanie w naszej pamięci jako wybitny uczony, oddany dydaktyk oraz człowiek o szerokich horyzontach, który znacząco przyczynił się do rozwoju badań nad sztuką nowożytną w Polsce i na świecie, a także jako wspaniały człowiek i przyjaciel dawnego Instytutu Historii Sztuki KUL.

Profesor spoczął w rodzinnym grobowcu na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.